T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/67
KARAR NO : 2024/63
KARAR TR : 04/03/2024

ÖZET: 2247 sayılı Kanun'un 19.maddesinde öngörülen koşulları taşımayan başvurunun, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : ... Köyü Tüzel Kişiliği
Vekili : Av. N.A
Adli ve İdari Yargıda Davalı : Milli Savunma Bakanlığı
Vekili : Av. E.A
İdari Yargıda Davalı : İçişleri Bakanlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Hakkari ili, Yüksekova ilçesi, ...köyü, ... ada, ... parsel sayılı taşınmazın köy tüzel kişiliğine ait olduğunu, İran sınırına çekilen güvenlik duvarının yasak bölge ilan edildiğini, taşınmazın bu kısımda kaldığını, taşınmazın bahçe vasfında ve sulak olduğunu, 2016 yılından itibaren taşınmaza hiçbir suretle erişim imkanının kalmadığını ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla taşınmaza yapılan el atmanın tespitine, kamulaştırma bedeli olarak şimdilik 20 TL, ağaç bedeli olarak 10 TL, geriye yönelik 5 yıllık ecrimisil bedeli olarak 20 TL olmak üzere toplam 50 TL tazminatın, dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Yüksekova 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 19/10/2023 tarih ve E.2022/484, K.2023/1001 sayılı kararı** ile, davada görevli yargı yerinin idari yargı olduğu gerekçesiyle6100 sayılı HMK'nın 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dava konusu sınır duvarının devamı niteliğinde olan Ağrı ilinde bulunan sınır duvarı hakkında verilen Yargıtay 5. Hukuk Daire'sinin 28/04/2022 tarihli 2022/1239 Esas, 2022/7815 sayılı kararı'Davalı idare tarafından, dava konusu taşınmazın bulunduğu bölgede Ağrı İli, Acil Sınır Fiziki Güvenlik Sistemi Projesi kapsamında sınıra duvar yapıldığı, davacıya ait ...Köyü,... ada, ... ve ... parsel sayılı taşınmazların yapılan duvarın arkasında kaldığı anlaşılmakta olup, davalı idare tarafından dava konusu taşınmazlara doğrudan el atılmamış ve üzerinde çalışma yapılmamıştır. 11/02/1959 gün ve 1958/17-1959/15 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararında belirtildiği gibi kamulaştırma yetkisine sahip idarelerin, verdikleri kararlar üzerine plan ve projelere uygun olmak üzere tesisler yaptırmış olmaları veya tesisleri kullanmaları veya bu tesislere bakmaları sebebiyle kişilerin uğramış oldukları zararlara ilişkin davalar idari nitelikte olup bu tür davaların idari yargıda görülmesi gerektiği gözetilip idari yargının görevli olması sebebiyle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi' şeklindedir.*
>
> *Uyuşmazlık Mahkemesi'nin benzer mahiyetteki 06.04.2015 tarih, 2015/201 Esas ve 2015/217 Karar sayılı kararında '...Anayasanın 125 inci maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış olup, bununla birlikte idarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişinde nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurunun hizmetin kötü işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve bunun idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığında kuşku bulunmamaktadır.*
>
> *Öte yandan, kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediğinin, hizmet kusuru ya da başka bir nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü*

Kanunu'nun 2. maddesinde 'idari dava türleri' arasında sayılan 'idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davası' kapsamında, idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.' şeklinde değerlendirmede bulunulmuştur.

Dava dilekçesi, cevap dilekçesi, yerleşik içtihatlar, davalı taşınmazın tamamının Türkiye-İran sınır güvenlik duvarının diğer tarafında olduğuna ilişkin fen bilirkişi raporu ile tüm dosya kapsamı bir arada değerlendirildiğinde; sınır duvarı yapılmasından dolayı davacıya ait taşınmaza ulaşımın mümkün olmadığı, taşınmazın tamamının sınır duvarının diğer tarafında kaldığı, fiili bir el atmanın bulunmadığı, kamu hizmetinin yerine getirilmesi sırasında meydana gelen zararın hizmet kusurunu oluşturucağı, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi hükmü gereğince idare aleyhine açılacak tam yargı davalarında görevli mahkemenin idari yargı olduğunun da açık olduğu değerlendirilerek HMK m. 114/1-b ve 115/2 hükmü uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine"

3. Davacı vekili bu kez, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, 50 TL taşınmaz bedeli, taşınmazın tarımsal amaçlı kullanılamaması nedeniyle uğranılan zarar için 50 TL ve ağaç bedeli olarak 50 TL olmak üzere toplam 150 TL tazminatın ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Van 2. İdare Mahkemesi 22/01/2024 tarih ve E.2024/13 sayılı kararı** ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20. maddesi uyarınca ara kararı gereğinin yerine getirilmesine kadar yargılamanın bekletilmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesinde; 'Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler. Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir.' düzenlemesi yer almaktadır.

Yukarıda aktarılan kanun hükmü gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulabilmesi için aynı istemle açılan davada Yüksekova 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararına ilişkin dava dosyasının aslının temini gerektiğinden,

Yüksekova l. Asliye Hukuk Mahkemesinden;

-Mahkemenizin E:2022/484, K:2023/1001 sayılı dava dosyasının aslının (kararın kesinleşme şerhi de eklenmek suretiyle) Mahkememize ivedilikle gönderilmesinin istenilmesine,

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20. maddesi uyarınca ara kararı gereğinin yerine getirilmesine kadar yargılamanın bekletilmesine."

5. Van 2. İdare Mahkemesi 29/01/2024 tarih ve E.2024/13 sayılı üst yazı ile, dava dosyalarını Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

6. Anayasa'nın *"D. Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması"* başlıklı 141.maddesininüçüncü fıkrası şöyledir:

"*Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır*."

7. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un *"Yargı merciilerinin uyuşmazlık mahkemesine başvurmaları"* başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008-5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir."

8. 2247 sayılı Kanun'un *"İncelemede izlenecek sıra"* başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri

reddeder."

9. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "*Hükmün kapsamı*" başlıklı 297. maddesi şöyledir:

"(1) Hüküm "Türk Milleti Adına" verilir ve bu ibareden sonra aşağıdaki hususları kapsar:

a) Hükmü veren mahkeme ile hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin ad ve soyadları ile sicil numaraları, mahkeme çeşitli sıfatlarla görev yapıyorsa hükmün hangi sıfatla verildiğini.

b) Tarafların ve davaya katılanların kimlikleri ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile adreslerini.

c) Tarafların iddia ve savunmalarının özetini, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delilleri, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesini, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebepleri.

ç) Hüküm sonucu, yargılama giderleri ile taraflardan alınan avansın harcanmayan kısmının iadesi, varsa kanun yolları ve süresini.

d) Hükmün verildiği tarih ve hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin imzalarını.

e) Gerekçeli kararın yazıldığı tarihi.

(2) Hükmün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir."

10. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "*Kararlarda bulunacak hususlar*" başlıklı24.maddesinin (e) bendişöyledir:

" Kararlarda:

...

e) Kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesi ve hüküm:tazminat davalarında hükmedilen tazminatın miktarı,

...

Belirtilir..."

B. Yargı Kararları

11. Danıştay 8. Dairesinin 19/10/2021 tarihli ve E.2019/1164, K.2021/4647 sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir:

"Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kararlarında da değinildiği üzere; Anayasa'nın 36. maddesinin 1. fıkrasında herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş ancak bu maddede gerekçeli karar hakkından açıkça söz edilmemiştir. Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin 1. fıkrasındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının kapsamına gerekçeli karar hakkının da dâhil olduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'nin birçok kararında vurgulanmıştır. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsadığının kabul edilmesi gerekir. (Anayasa Mahkemesi, Abdullah Topçu, B. No:2014/8868, 19/4/2017, p. 75)

Bu bağlamda, AİHM içtihatlarına göre, genel olarak her bir karar açık, konuyla ilgili herkesin, mahkemenin neden belirli bir kararı verdiğini anlamasına imkan verecek şekilde olmalıdır. (AİHM, Seryavin ve Diğerleri/Ukrayna, p.57-61).

Mahkeme kararlarının, hüküm fıkrası ve hükmün dayandığı gerekçe ile bir bütünolduğu, gerekçesiz karar verilmesinin mümkün olmadığı açık olduğuna göre, gerekçeninhem temyiz incelemesini yapacak merci açısından hem de kararı uygulayacak olan idare açısından yeterli açıklıkta olması gerekmektedir.

Yargılama hukukunda, yargı (hüküm), uyuşmazlığı çözmekle görevli ve yetkili yargı yerinin yargılama sürecinin sonunda ulaştığı 'sonuç'tur. Gerekçe, yargıcın çözümlemek durumunda olduğu uyuşmazlığa uygulanması gereken soyut hukuk kuralının saptanmasında, yorumlanmasında ve tüm ayrıntılarıyla ortaya konulup nitelendirilen maddi olaya uygulanmasında izlemiş olduğu yöntemi gösteren ve bu özelliği sebebiyle, yargılamanın nesnelliği ile varılan yargının doğruluğu konusunda davanın taraflarına güven, üst yargı yerine de denetleme olanağı veren açıklamadır."

12. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 21/12/2021 tarihli ve E.2021/14691, K.2021/12738sayılı kararının ilgili kısımları şöyledir*:*

"Belirtmek gerekir ki; T.C. Anayasa'sının 138 ve 141/3 maddeleri gereğince bütün mahkemelerin her türlü kararlarının gerekçeli olarak yazılması gerekir. 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 388/1-3. maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 297/1-c. maddesi, bir mahkeme hükmünün kapsamının ne şekilde olması gerektiğini açıklamıştır. Bir mahkeme hükmünde, tarafların iddia ve savunmalarının özetinin, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususların, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delillerin, tartışılması ve değerlendirilmesinin, sabit görülen vakıalarla,

bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebeplerin birer birer, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde hükümde gösterilmesi gereklidir. Bu kısım, hükmün gerekçe bölümüdür. Gerekçe, hakimin (mahkemenin) tespit etmiş olduğu maddi vakıalar ile hüküm fıkrası arasında bir köprü görevi yapar. Gerekçe bölümünde hükmün dayandığı hukuki esaslar açıklanır. Hakim, tarafların kendisine sundukları maddi vakıaların hukuki niteliğini kendiliğinden (re'sen) araştırıp bularak hükmünü dayandırdığı hukuk kurallarını ve bunun nedenlerini gerekçede açıklar.

Hakim, gerekçe sayesinde verdiği hükmün doğru olup olmadığını, yani kendini denetler. Üst mahkeme de, bir hükmün hukuka uygun olup olmadığını ancak gerekçe sayesinde denetleyebilir. Taraflar da ancak gerekçe sayesinde haklı olup olmadıklarını daha iyi anlayabilirler. Bir hüküm, ne kadar haklı olursa olsun, gerekçesiz ise tarafları tatmin edemez. (Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder; Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı 6100 sayılı HMK'ye göre Yeniden Yazılmış, 22 Baskı, Ankara 2011, s.472). Gerekçenin önemi Anayasal olarak hükme bağlanmakla gösterilmiş olup, gerekçe ve hüküm birbirine sıkı sıkıya bağlıdır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 04/03/2024 tarihli toplantısında; Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Yukarıda mevzuat kısmında belirtildiği üzere, yargı yerlerince 2247 sayılı Kanun'un19. maddesi kapsamında Uyuşmazlık Mahkemesine yapılacak başvurularda, davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merciinin, davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varması halinde, gerekçeli bir karar ile başvurusunu yapması ve kararında elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin ertelemesigerektiği açıkça düzenlenmiştir.

15. Dava dosyalarının incelenmesinden, adli yargı yerince verilen gerekçeli görevsizlik kararından sonra, idari yargı yerine taşınan davada İdare Mahkemesince, davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğuna yönelik gerekçeli ve işin incelenmesinin ertelendiğine yönelik bir karar verilmediği ve bir üst yazıyla dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği görülmüştür. Bu durumun yukarıda açıklanan kararların gerekçeli olması gerektiğine ilişkin Anayasa ve Kanun hükümlerine, yüksek mahkeme içtihatlarına, somut uyuşmazlık kapsamında ise 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesineaykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan Van 2. İdare Mahkemesinin 22/01/2024 tarih ve E.2024/13 sayılı başvurusunun, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan Van 2. İdare Mahkemesinin 22/01/2024 tarih ve E.2024/13 sayılı BAŞVURUSUNUN, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca REDDİNE,

04/03/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Eyüp	Muharrem
GÜLEÇ	TAŞ	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN